

บันทึก

เรื่อง มิสซังซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อถือครองที่ดินสำหรับประโยชน์มิสซัง
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก
ในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ จะมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งหรือ
รับโอนโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้หรือไม่

กระทรวงศึกษาธิการได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๑๐๐๒/๒๕๒ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๙ กำหนดว่า ผู้ที่จะเป็นผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ได้นั้น ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา ต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่ถ้าเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้เพียง ๔ ประเภท คือ ก) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน ข) มูลนิธิ ค) สมาคม หรือ ง) สหกรณ์ เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้ว มิสซังได้ยื่นเรื่องขอรับโอนโรงเรียนเอกชนเป็นของมิสซังหลายโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า มิสซังน่าจะเข้าเกณฑ์ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้ และไม่น่าจะรับโอนโรงเรียนได้ แต่เพื่อความรอบคอบจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแนวทางเพื่อถือปฏิบัติเกี่ยวกับการขอจัดตั้งและการโอนโรงเรียนเอกชนของนิติบุคคลขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ คณะทำงานดังกล่าวได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า มิสซังซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้เคยตีความเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ว่าเป็นนิติบุคคลเพื่อถือครองที่ดินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ นั้น จะรับโอนโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ มิได้ แต่เพื่อความรอบคอบ ขอให้กระทรวงศึกษาธิการปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสียก่อน

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วย จึงขอปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑) เจตนารมณ์ของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ ถือครองที่ดินและไม่เข้าลักษณะเป็นนิติบุคคล ๔ ประเภทตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ จะมาใช้สิทธิในการจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียน ได้หรือไม่

๒) สถานภาพของมิสซังที่ว่า “เป็นนิติบุคคลไทย” เพื่อถือครองที่ดินสำหรับประโยชน์มิสซังนั้น มิสซังดังกล่าวจะเป็นนิติบุคคลตามนัยแห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ หรือไม่ และมีสิทธิที่จะขอรับโอนโรงเรียนได้หรือไม่

๓) มิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศหรือมีลักษณะเป็นกิจการของต่างประเทศหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาอนุญาต

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการศาสนา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) แล้ว พอสรุปความเป็นมาของเรื่องนี้ได้ดังนี้

๑. โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ (พ.ศ.๒๔๕๒) ได้บัญญัติไว้ในข้อ ๑ ว่า ให้คณะโรมันคาทอลิกในกรุงสยามได้รับอนุญาตตามกฎหมายฝ่ายสยาม ให้เป็นบริษัทอันหนึ่งเฉพาะvikario อาปอสตอลิกแห่งหนึ่ง เพื่อให้มีอำนาจถือที่ดินสำหรับประโยชน์มิสซังตามข้อความที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้^๑ ซึ่งคำว่า “มิสซัง” ในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า “vikario อาปอสตอลิก” และคำว่า “บิชอปริก”^๒ พระราชบัญญัติฉบับนี้นอกจากจะบัญญัติให้ “มิสซัง” หรือ “vikario อาปอสตอลิก” แห่งกรุงเทพฯ^๓ มีอำนาจถือที่ดินเป็นของมิสซังเองได้แล้ว ยังบัญญัติต่อไปว่า จะมีประกาศอีกฉบับหนึ่งเพื่อขยายประโยชน์ที่มิสซังจะได้รับและหน้าที่ที่จะต้องทำตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้คลุมถึงvikario อาปอสตอลิกแห่งหนองแขง

^๑พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๑ คณะโรมันคาทอลิกในกรุงสยามนี้ไม่เลือกว่ามิสซังแลบาทหลวงจะเป็นคนชาติภาษาใด ๆ ได้รับอนุญาตตามกฎหมายฝ่ายสยามให้เป็นบริษัทอันหนึ่งเฉพาะvikario อาปอสตอลิกแห่งหนึ่ง เพื่อให้มีอำนาจถือที่ดินสำหรับประโยชน์มิสซัง ตามข้อความที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

^๒พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๒ vikario อาปอสตอลิกนั้น ต่อไปในภายหลังเรียกว่า บิชอปริกคามิสซัง

vikario อาปอสตอลิก ที่ไปได้แต่งตั้งมาให้เป็นผู้ใหญ่ผู้หนึ่งในบิชอปริกแห่งหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีตัวอยู่ ผู้บัญชาการในมิสซังนั้นเป็นผู้แทนบริษัทของบิชอปริกคามิสซัง เหมือนอย่างบริษัทที่บุคคลรวมกันทำการได้อันหนึ่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๘

ฯลฯ

ฯลฯ

แบบบัญชีที่ ๑ ซึ่งติดท้ายพระราชบัญญัตินี้มีรายชื่อสถานวัดบาทหลวงแลสถานพักสอนศาสนา ตามที่ได้ตั้งอยู่ในเวลาปัจจุบันนี้ อยู่ในบังคับของvikario อาปอสตอลิก แห่งกรุงเทพฯ

“พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๕ ตั้งแต่นี้สืบไป ให้มิสซังถือที่ดินเป็นของมิสซังเองได้ตามความที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แต่จะถือที่ดินแทนผู้อื่นไม่ได้ มิสซังจะร้องว่าเป็นเจ้าของที่ดิน ถ้าว่ามีประโยชน์ในที่ดินได้ในชื่อของมิสซังเอง ถ้าในชื่อของสถานวัดบาทหลวง สถานพักสอนศาสนา ถ้าที่ตั้งการสอนศาสนาโรมันคาทอลิก

หรือหนองแสง (นครพนม) อีกด้วย^๕ ซึ่งก็ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๒ แก้วการิอาโตอาปอสตอลิก แห่งหนองแสงโดยให้ขยายและใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๒ แก้วการิอาโต อาปอสตอลิกแห่งหนองแสงด้วย^๖ และให้มีสิทธิที่จะถือที่ดินในเขตจังหวัดภาคอีสานสำหรับทำประโยชน์ให้แก่มิสซังได้^๗ ประกอบกับมีบทบัญญัติในข้อ ๗ และข้อ ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ ว่า

“ข้อ ๗ ตามความในข้อ ๓ แห่งหนังสือสัญญาลงวันที่ ๖ ฯ (๑๔) ๙ ค่ำ ปีมะโรง อัฐศก จุลศักราช ๑๒๑๘ ตรงกับวันที่ ๑๕ สิงหาคม คริสต์ศักราช ๑๘๕๖ ในมิสซังแห่งกรุงเทพ ฯ และมีสซังแห่งหนองแสงจึงได้อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวจัดตั้งโรงเรียนราษฎรขึ้นหลายแห่ง โดยจัดตั้งขึ้นในนามของมิสซังเองก็มี เช่น โรงเรียนอัสสัมชัญ หรือในนามของคณะบาทหลวงหรือคณะซิสเตอร์ ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของมิสซังก็มี เช่น โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนราษฎรอีกหลายแห่งที่จัดตั้งขึ้นในนามของคริสต์ศาสนิกชนนิกายโรมันคาทอลิก โดยใช้ระเบียบปฏิบัติอย่างเดียวกับที่ใช้อยู่ในโรงเรียนราษฎรของมิสซัง

“พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๒๑ จะมีประกาศต่อไปใหม่อีกฉบับหนึ่ง สำหรับที่จะจัดการให้ตกลงว่าประโยชน์ที่มิสซังจะได้และจะต้องทำตามพระราชบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ จะใช้ไปถึงที่วการิอาโตอาปอสตอลิกแห่งหนองแสงนั้นด้วย

“ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๒ แก้วการิอาโต อาปอสตอลิกแห่งหนองแสง

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๒ ให้ขยายและใช้แก้วการิอาโต อาปอสตอลิกแห่งหนองแสง เว้นแต่ความในมาตรา ๑๓ ๑๔ และ ๑๕

“ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๕๒ แก้วการิอาโต อาปอสตอลิกแห่งหนองแสง

มาตรา ๔ บัญชีซึ่งติดท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ มีรายชื่อจังหวัดทั้งหลายซึ่งวการิอาโตอาปอสตอลิกแห่งหนองแสง มีสิทธิที่จะถือที่ดินสำหรับทำประโยชน์ให้แก่มิสซังได้ในเวลาปัจจุบันนี้ระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศสนั้น มีความว่า บาทหลวงจะไปเที่ยวสอนศาสนาในประเทศสยามก็ได้ จะสร้างวัดตึก แลโรงเรียนอยู่ก็ได้ ปลุกโรงเรียนหนังสือเด็ก ๆ ก็ได้ โรงเรียนคนไข้ก็ได้ ในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องประพฤติตามกฎหมายไทย

ข้อ ๘ สถานวัดบาทหลวงนั้นเป็นที่ตั้งอยู่ประจำแห่งหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลอนุญาตแล้ว มีที่เหล่านี้อยู่รวมอยู่ในจังหวัดนั้น คือ ที่วัด ที่ป่าช้า ที่อยู่ของบาทหลวง แลมักมีที่โรงเรียนเด็กผู้ชาย โรงเรียนเด็กผู้หญิง โรงเรียนเด็ก โรงเรียนศาสนา แลโรงพยาบาล

แต่เดิมนั้น ประเทศไทยยังมิได้มีการตรากฎหมายขึ้นเพื่อควบคุมการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์โดยเฉพาะ การจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ในสมัยนั้นจึงกระทำโดยเสรี ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๖๑ จึงได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ขึ้นใช้บังคับเป็นฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนไว้แต่เพียงว่า จะต้องมิอายุไม่น้อยกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และมีความประพฤติดี^๔

กฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ฉบับต่อมา คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์พระพุทธศักราช ๒๔๗๙ ก็ยังคงกำหนดคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอาไว้แต่เพียงว่า จะต้องมิอายุครบยี่สิบปีและมีความประพฤติดี^๕

ต่อมาพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พระพุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๔๙๗ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกที่บัญญัติให้นิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนได้และระบุว่าผู้ขออนุญาตจะต้องมีสัญชาติไทย^๖ มีสชังแห่งกรุงเทพฯ และมีสชังแห่งหนองแสง จึงได้ร้องขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์

“พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑

มาตรา ๓ บุคคลจะพึงตั้งโรงเรียนได้ เมื่อมาประกอบพร้อมด้วยลักษณะดังนี้ คือ

(๑) เป็นผู้มิอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์

(๒) เป็นผู้ยังไม่เคยต้องโทษตามประมวลอาญา ฯลฯ

(๓) เป็นผู้ปราศจากข้อรังเกียจคัดค้านเพราะมีชื่อเสียงอันน่าเป็นมลทิน ล่วงศีลสมาจาร เห็นปานว่าไม่เป็นที่สมควรจะวางใจมอบกุลบุตรให้เพื่ออบรมศึกษาได้ ฯลฯ

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๕ ให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการแจ้งความด้วยจดหมายแก่ผู้จัดการโรงเรียนทั้งหลาย บรรดาซึ่งมีอยู่ในขณะเมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ว่า ถ้ามีความจำนงค์ดำรงโรงเรียนสืบไปจะต้องปฏิบัติตามบทพระราชบัญญัตินี้ให้บริบูรณ์ แลให้บอกความจำนงค์แก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการภายในกำหนด ๒ เดือนนับแต่วันที่ได้ทราบจดหมายแจ้งความนั้น ฯลฯ

มาตรา ๖ ผู้ใดจำนงค์จะตั้งโรงเรียนขึ้น จะต้องแจ้งความจำนงค์นั้นแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการก่อนที่จะเปิดโรงเรียนให้ศึกษาอย่างน้อย ๒ เดือน ฯลฯ

“พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พระพุทธศักราช ๒๔๗๙

มาตรา ๗ โรงเรียนจะตั้งขึ้นได้ต่อเมื่อผู้ขอเป็นเจ้าของจัดตั้งโรงเรียนได้รับใบอนุญาตจากข้าหลวงประจำจังหวัดแล้ว

ใบอนุญาตนั้นจะออกให้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ผู้ขอ

ก. มีอายุครบยี่สิบปี

ข. มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่เป็นผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ

ค. มีทรัพย์สินหรือมีฐานะพอที่จะตั้งโรงเรียนได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๖๖}พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๔๙๗

มาตรา ๗ โรงเรียนจะตั้งขึ้นได้ต่อเมื่อผู้ขอเป็นเจ้าของ ได้รับใบอนุญาตจากผู้ว่าราชการ

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๔๙๗ โดยอ้างบทบัญญัติในข้อ ๗ และข้อ ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ ดังกล่าวแล้วข้างต้น และอ้างถึงหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๘๓๘๔/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๘๖ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้มีถึงพระสังฆราชมิสซังคาทอลิก กรุงเทพฯ ฯ อ้างว่าตามที่พระสังฆราชฯได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๔๘๖ ขอทราบไปว่า มิสซังคาทอลิกเป็น “นิติบุคคลไทย” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ หรือเป็นคนต่างด้าวอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ.๒๔๘๖ นั้น กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มิสซังคาทอลิกในประเทศไทยเป็น “นิติบุคคลไทย” เพื่อถือที่ดินสำหรับประโยชน์มิสซังตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ ซึ่งมีสซึ่งทั้งสองก็ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ได้

๒. ในปี พ.ศ.๒๕๒๕ ได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์เสียใหม่อีกครั้งหนึ่งโดยพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนไว้ในมาตรา ๑๙^{๑๑}และบัญญัติว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้

จังหวัดแล้ว

ผู้ว่าราชการจังหวัดจะออกใบอนุญาตให้ได้ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี เมื่อปรากฏว่า

(๑) ผู้ขอ

ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา

ก. มีสัญชาติไทย

ข. บิดามีสัญชาติไทย

ค. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

ง. มีความประพฤติเรียบร้อยไม่บกพร่องด้วยศีลธรรมอันดี

ฯลฯ

ฯลฯ

ถ้าเป็นนิติบุคคล

ก. มีสัญชาติไทย

ข. มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาด้วย

ค. มีทรัพย์สินหรือมีฐานะพอที่จะตั้งโรงเรียนได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๑}พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕

มาตรา ๑๙ ผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๓) มีทรัพย์สินหรือฐานะพอที่จะจัดตั้งและดำเนินการกิจการโรงเรียนได้

(๔) มีความรู้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนเป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ

จัดตั้งโรงเรียนแล้วอาจโอนโรงเรียนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้แก่บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ ได้^{๑๒} มีสชทั้งสองจึงได้ร้องขออนุญาตรับโอนโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หลายแห่ง แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเห็นว่า นิติบุคคลที่จะขออนุญาตจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้นั้นจะต้องเป็นนิติบุคคลประเภทหนึ่งประเภทใดในบรรดานิติบุคคล ๔ ประเภทตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๙ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่านั้น ดังนั้น มีสชจึงไม่สามารถขอรับโอนโรงเรียนได้เพราะไม่เข้าข่ายของนิติบุคคล ๔ ประเภทตามมาตรา ๑๙^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่เพื่อความรอบคอบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้เสนอเรื่องนี้ให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณา โดยเสนอให้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สช.๔๐๙/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗ แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีนายชงค์ วงษ์จันทร์ เป็นประธาน เพื่อพิจารณาเรื่องนี้

๓. คณะทำงานดังกล่าวได้ประชุมกันเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๒๗ โดยได้พิจารณาประเด็นข้อหารือของประธานคณะทำงานฯ แล้ว มีความเห็นพอสรุปได้ดังนี้

๓.๑ สำหรับประเด็นข้อหารือแรกที่ว่า ตามที่พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ มาตรา ๑๙ วรรคสอง กำหนดว่า นิติบุคคลที่จะขอจัดตั้งโรงเรียนได้นั้นจะต้องเป็นนิติบุคคลเพียง ๔ ประเภทเท่านั้น คือ ก) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน ข) มูลนิธิ ค) สมาคม หรือ ง) สหกรณ์ มีสชซึ่งไม่เข้าข่ายนิติบุคคล ๔ ประเภทดังกล่าวจะมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งหรือ

ต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เว้นแต่นิติบุคคลที่ขอจัดตั้งนั้นเป็น องค์การของรัฐหรือ รัฐวิสาหกิจขอจัดตั้งโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์การของรัฐหรือของรัฐวิสาหกิจ

(๒) มีทรัพย์สินหรือฐานะพอที่จะตั้งและดำเนินการโรงเรียนได้

(๓) นิติบุคคลที่เป็นบริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน จะต้องมีทุนหรือจำนวนหุ้นเป็นของผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทุนหรือจำนวนหุ้นทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด

(๔) นิติบุคคลที่เป็นมูลนิธิ จะต้องมีการมุลนิธิที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด

(๕) นิติบุคคลที่เป็นสมาคมหรือสหกรณ์ จะต้องมีการมุลนิธิที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และสมาชิกของสมาคมหรือสหกรณ์ต้องมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

(๖) ผู้จัดการของนิติบุคคลหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) (๖) (๗) (๙) และ (๑๐)

^{๑๒}พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕

มาตรา ๒๑ ผู้รับใบอนุญาตอาจโอนโรงเรียนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนให้แก่บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙ ได้ โดยขอรับอนุญาตจากผู้อนุญาต

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑)

รับโอนโรงเรียนได้หรือไม่ นั้น คณะทำงานฯ เห็นว่า มาตรา ๑๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวได้บัญญัติให้ผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน กรรมการ หรือสมาชิก ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
ทั้งหมดของนิติบุคคลที่ขอรับใบอนุญาตจะต้องมีสัญชาติไทย^{๑๔} เพื่อป้องกันมิให้คนต่างด้าวหรือ
องค์กรของต่างประเทศเข้ามามีอิทธิพลในการจัดการการศึกษาของชาติได้ ซึ่งข้อกำหนดนี้มีได้
บัญญัติไว้ในกฎหมายเดิม

๓.๒ สำหรับประเด็นข้อหาข้อที่สองที่ว่า ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้เคยมี
หนังสือตอบข้อหาข้อของพระสังฆราชมิสซังคาทอลิก กรุงเทพฯ ฯ ว่า มิสซังคาทอลิกในประเทศไทย
เป็นนิติบุคคลไทยเพื่อถือครองที่ดินสำหรับประโยชน์มิสซัง ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะ
ฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ จะถือได้หรือไม่ว่า มิส
ซังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จะขอจัดตั้งและรับโอนโรงเรียนได้ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน
พ.ศ.๒๕๒๕ นั้น คณะทำงานฯ เห็นว่า โรงเรียนเอกชนมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของชาติ
เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการควรถือเป็นหลักมิให้คนต่างด้าวหรือองค์กรของต่างประเทศ
เข้ามามีอิทธิพลเหนือการศึกษาของไทย

๓.๓ สำหรับประเด็นข้อหาข้อสุดท้ายที่ว่า มิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศ
หรือไม่ นั้น คณะทำงานฯ เห็นว่า มิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศเพราะมีการปกครองบังคับ
บัญชามาจากสำนักวาติกัน โดยสำนักวาติกันได้แต่งตั้งอัครสมณทูตเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์มา
ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๖ และได้แต่งตั้งมุขนายกซึ่งเป็นหัวหน้าเขตมิสซังในประเทศไทย
พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.
ศ.๑๒๘ เพียงแต่อนุญาตให้มิสซังมีสิทธิถือครองที่ดินในประเทศไทยได้เท่านั้น มิได้ให้สิทธิแก่มิส
ซังที่จะเข้ามาควบคุมระบบการศึกษาในประเทศไทย

คณะทำงานฯ ได้มีมติว่า เพื่อความรอบคอบ สมควรให้กระทรวงศึกษาธิการ
หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในปัญหาทั้ง ๓ ประการดังกล่าวข้างต้น^{๑๕}

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๑๐๐๒/๒๕๒ ลงวันที่ ๔ มกราคม
๒๕๒๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อขอหารือในปัญหา ๓ ประการดังกล่าวข้างต้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหา
ข้อหารือทั้ง ๓ ประการของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑) สำหรับปัญหาประการแรกที่ว่า มิสซังซึ่งมีสิทธิถือครองที่ดินตาม
พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.
ศ.๑๒๘ และไม่เข้าลักษณะเป็นนิติบุคคล ๔ ประเภทตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๙ วรรคสอง แห่ง
พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ จะมาใช้สิทธิในการจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนได้
หรือไม่ นั้น เห็นว่าปัญหาที่ว่ามิสซังซึ่งมีสิทธิถือครองที่ดินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะ

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑)

^{๑๕}รายงานการประชุมคณะทำงานพิจารณาแนวทางเพื่อถือปฏิบัติเกี่ยวกับการขอจัดตั้งและ
การโอนโรงเรียนเอกชนของนิติบุคคล ครั้งที่ ๑/๒๕๒๗ เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๔.๐๐
น. ณ ห้องประชุมปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงเทพมหานครตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ จะมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนได้หรือไม่ นั้น เป็นปัญหาคนละปัญหาที่จะได้นำไปวินิจฉัยในปัญหาประการที่สองต่อไป แต่ปัญหาที่จำเป็นจะต้องวินิจฉัยเสียก่อนในเบื้องต้นก็คือ นิติบุคคลที่จะขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้นั้น จะต้องเป็นนิติบุคคลเพียง ๔ ประเภท คือ ก) บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน ข) มูลนิธิ ค) สมาคม หรือ ง) สหกรณ์ เท่านั้น ใช่หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) มีความเห็นว่า มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันกับพระราชบัญญัติฉบับก่อน คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๕๔๗^{๑๖} โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนไว้ว่าจะต้องมีสัญชาติไทย แต่ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคลนั้น พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ คงจะเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติของนิติบุคคลให้มีสัญชาติไทยด้วยนั้นไม่ถูกต้อง เพราะบุคคลธรรมดาเท่านั้นที่มีสัญชาติไทยได้ จึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตซึ่งเป็นนิติบุคคลเอาไว้ในมาตรา ๑๙ วรรคสอง^{๑๗}ว่า ถ้านิติบุคคลนั้นเป็นบริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วน จะต้องมีทุนหรือจำนวนหุ้นเป็นของผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทุนหรือจำนวนหุ้นทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด ถ้านิติบุคคลนั้นเป็นมูลนิธิจะต้องมีกรรมการมูลนิธิที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด และถ้านิติบุคคลนั้นเป็นสมาคมหรือสหกรณ์ จะต้องมีการที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และสมาชิกของสมาคมหรือสหกรณ์ต้องมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้หมายความว่า นิติบุคคลประเภทอื่นนอกจาก ๔ ประเภทดังกล่าวข้างต้นจะเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนไม่ได้ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติใน (๑) ของมาตรา ๑๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เอง ที่กล่าวถึงกรณีของนิติบุคคลผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนซึ่งเป็นองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ โดยมีข้อยกเว้นไว้ว่า ถึงแม้ว่านิติบุคคลที่เป็นองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจนั้นจะมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาโดยตรงตามที่กำหนดไว้ใน (๑) ของมาตรา ๑๙ วรรคสองดังกล่าวก็ตาม แต่ถ้าเป็นการขอจัดตั้งโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์การของรัฐหรือของรัฐวิสาหกิจแล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยอมให้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนได้ การที่ (๑) ของมาตรา ๑๙ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ บัญญัติข้อยกเว้นไว้ให้นิติบุคคลที่เป็นองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเช่นนี้ก็เป็นการแสดงอยู่ในตัวแล้วว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ยอมให้นิติบุคคลประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากนิติบุคคล ๔ ประเภทดังกล่าวข้างต้น ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนได้

นอกจากนี้ ถ้าหากพระราชบัญญัติฉบับนี้มีจุดประสงค์ที่จะจำกัดประเภทของนิติบุคคลที่จะมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนได้ไว้เพียง ๔ ประเภทดังกล่าวแล้ว ก็จะต้องระบุไว้ให้

^{๑๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๐)

^{๑๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑)

ชัดเจน ดังจะเห็นได้จากวิธีการบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ เช่นพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐ (มาตรา ๗)^{๑๘} พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ.๒๕๑๔ (มาตรา ๒๔)^{๑๙} และพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.๒๕๒๐ (มาตรา ๑๗)^{๒๐} เป็นต้น

การที่นิติบุคคลใดจะมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนได้หรือไม่นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับว่านิติบุคคลนั้นมีลักษณะเป็นนิติบุคคลประเภทหนึ่งประเภทใดในบรรดานิติบุคคล ๔ ประเภทดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ แต่ขึ้นอยู่กับว่านิติบุคคลนั้นมีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่มาตรา ๑๙ วรรคสอง^{๒๑}กำหนดไว้หรือไม่ กล่าวคือ นิติบุคคลนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือไม่ นิติบุคคลนั้นมีทรัพย์สินหรือฐานะพอที่จะตั้งและดำเนินกิจการโรงเรียนได้หรือไม่ และถ้าหากนิติบุคคลนั้นมีลักษณะเป็นนิติบุคคลประเภทหนึ่งประเภทใดใน ๔ ประเภทดังกล่าวข้างต้น ก็จะต้องมีคุณสมบัติพิเศษตามที่มาตรา ๑๙ วรรคสอง (๓) (๔) และ (๕) ได้กำหนดไว้สำหรับนิติบุคคล ๔ ประเภทดังกล่าวโดยเฉพาะด้วย ถึงแม้ว่ามาตรา ๑๙ วรรคสองจะกล่าวถึงนิติบุคคลเพียงบางประเภทเท่านั้นก็ตามแต่นิติบุคคลประเภทอื่นที่ตามมาตรา ๑๙ วรรคสองมิได้กล่าวถึง เช่น วัฒนาอารามในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์(มาตรา ๗๒ (๕))^{๒๒} และมีสยิดอิสลามที่ได้จดทะเบียนแล้ว ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ.๒๕๔๐ (มาตรา ๕)^{๒๓} เป็นต้น ก็ย่อมมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนได้ ถ้าหากมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง (๑) และ (๒)

^{๑๘}พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐

มาตรา ๗ ภายใต้งบับมาตรา ๘ การประกอบธุรกิจประกันชีวิตจะกระทำได้อต่อเมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และโดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๙}พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ.๒๕๑๔

มาตรา ๒๔ ผู้ขอสัมปทานต้อง

(๑) เป็นบริษัท และ

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๐}พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.๒๕๒๐

มาตรา ๑๗ ผู้ใดประสงค์จะเป็นผู้ได้รับการส่งเสริมต้องยื่นคำขอรับการส่งเสริมต่อสำนักงาน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่เลขาธิการกำหนด พร้อมด้วยโครงการลงทุนที่ขอรับการส่งเสริม ผู้ได้รับการส่งเสริมต้องเป็นบริษัท มูลนิธิ หรือสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑)

^{๒๒}ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๗๒ จำพวกที่กล่าวต่อไปนี้ ย่อมเป็นนิติบุคคล คือ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) วัฒนาอาราม

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๓}พระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ.๒๕๔๐

มาตรา ๕ ให้มัสยิดซึ่งได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว เป็นนิติบุคคล

ส่วนการขออนุญาตรับโอนโรงเรียนก็เป็นไปตามหลักเกณฑ์เดียวกัน เพราะ มาตรา ๒๑^{๒๔} แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ บัญญัติว่า ผู้รับโอนจะต้องมี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) จึงเห็นว่า นิติบุคคลที่จะขออนุญาตจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนตามพระราชบัญญัติ โรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นนิติบุคคลประเภทหนึ่งประเภทใดใน ๔ ประเภทที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๙ วรรคสอง (๓) (๔) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ เท่านั้น

๒) สำหรับปัญหาประการที่สองที่ว่า มีสชซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้เคยให้ความเห็นไว้ว่า เป็น “นิติบุคคลไทยเพื่อถือที่ดินสำหรับประโยชน์มีสช” ตามพระราชบัญญัติว่า ด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ จะมีสิทธิ ขออนุญาตจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตาม กฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ ได้บัญญัติไว้ในข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๕ ดังนี้

“ข้อ ๑ คณะโรมันคาทอลิกในกรุงสยามนี้ไม่เลือกว่ามีสชแลบาทหลวงจะเป็น คนชาติภาษาใด ๆ ได้รับอนุญาตตามกฎหมายฝ่ายสยาม ให้เป็นบริษัทอันหนึ่งเฉพาะvikariao อาปอสตอลิกแห่งหนึ่ง เพื่อให้มีอำนาจถือที่ดินสำหรับประโยชน์มีสช ตามข้อความที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๒ vikariao อาปอสตอลิกนั้น ต่อไปในภายหลังเรียกว่า บิสชอปริก ฤา มีสช

vikariao อาปอสตอลิก ที่ไปได้แต่งตั้งมาให้เป็นผู้ใหญ่ผู้หนึ่งในบิสชอปริกแห่ง หนึ่งแลถ้าไม่มีตัวอยู่ ผู้บัญชาการในมีสชนั้นเป็นผู้แทนบริษัทของบิสชอปริก ฤา มีสช เหมือน อย่างบริษัทที่บุคคลรวมกันทำการได้อันหนึ่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๕ ตั้งแต่นี้สืบไป ให้มีสชถือที่ดินเป็นของมีสชเองได้ตามความ ที่กล่าว ไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แต่จะถือที่ดินแทนผู้อื่นไม่ได้ มีสชจะร้องว่า เป็นเจ้าของที่ดินถ้าว่ามี ประโยชน์ในที่ดินได้แต่ในชื่อของมีสชเอง ถ้าในชื่อของสถานวัดบาทหลวง ฤา สถานพักสอน ศาสนา ฤา ที่ตั้งการสอนศาสนาโรมันคาทอลิก”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ บัญญัติให้คณะโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ซึ่งมีชื่อเรียกหลายอย่าง ว่า “vikariao อาปอสตอลิก” “บิสชอปริก” หรือ “มีสช” นั้น มีฐานะเป็น “บริษัท” เพื่อให้มีอำนาจถือครองที่ดินเป็นของ ตนเองได้ โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติให้ “vikariao อาปอสตอลิก” หรือ “บิสชอป” (ซึ่ง ได้รับการแต่งตั้งจาก “โป๊ป” หรือ พระสันตะปาปา อันเป็นประมุขแห่งคริสต์ศาสนา นิกาย

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๒)

โรมันคาทอลิก ให้เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาคณะโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม) เป็นผู้แทนของมิสซังในฐานะที่เป็น “บริษัท” แต่เนื่องจากมีสถานวัดบาทหลวงและที่ตักสอนศาสนาที่วีกาโร อาปอสตอลิกจะต้องปกครองดูแลมากมายหลายแห่ง พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้บัญญัติให้ บาทหลวงซึ่งดูแลสถานวัดบาทหลวงใด เป็นผู้แทนของมิสซังสำหรับสถานวัดบาทหลวงนั้น ส่วน ที่ตักสอนศาสนาให้โปรกูราเตอร์ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของมิสซังสำหรับที่ตักสอนศาสนานั้น แต่บาทหลวงและโปรกูราเตอร์จะต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของวีกาโร อาปอสตอลิก

การที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติให้มิสซังซึ่งเป็นคณะบุคคลมีอำนาจถือครอง ที่ดินได้เองเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาเช่นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มี จุดประสงค์ที่จะรับรองฐานะของมิสซังให้เป็นนิติบุคคล แต่เนื่องจากในขณะนั้น (พ.ศ.๒๔๕๒) แนวความคิดเรื่องนิติบุคคลยังไม่เป็นที่แพร่หลายเพราะยังไม่มีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และยังมิได้มีการบัญญัติศัพท์คำว่า “นิติบุคคล” ขึ้นใช้ให้เป็นที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้จากการที่ มาตรา ๗^{๒๔} แห่งพระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนแลบริษัท ร.ศ.๑๓๐ ก็ยังใช้คำว่า “บุคคลโดย นิติสมมุติ” พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้ใช้คำว่า “บริษัท” เพื่อรับรองฐานะทางกฎหมายของมิสซัง ให้มีอำนาจถือครองที่ดินได้ในนามของตนเอง ถึงแม้ว่าในขณะนั้น หลักกฎหมายตามมาตรา ๖๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ว่า “นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ต้องตาม บทบัญญัติทั้งปวงแห่งกฎหมาย ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตน ตั้งมีกำหนดไว้ในข้อบังคับหรือ ตราสารจัดตั้ง” ยังไม่มีผลใช้บังคับก็ตาม^{๒๕} แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัด บาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ นี้เอง ก็ได้ระบุเอาไว้อย่างชัดเจนว่า การที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติให้มิสซังเป็น “บริษัท” หรือนิติบุคคลนั้น ก็เพื่อให้มีอำนาจถือ ที่ดินสำหรับประโยชน์ของมิสซัง ตามข้อความที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้^{๒๖} เท่านั้น และจะเห็น ได้ว่า แม้แต่ในเรื่องการถือครองที่ดิน พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ได้อธิบายไว้ว่าจะต้องเป็นการถือครอง ที่ดินสำหรับประโยชน์ของมิสซังเท่านั้นและจะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วย กรณีจึงต้องตีความบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษอย่างเคร่งครัด ว่า มิสซังไม่มีอำนาจกระทำการอย่างอื่นนอกจากการถือครองที่ดินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (อนุกรรมการร่างกฎหมาย ชุดที่ ๓) ได้เคยให้ ความเห็นไว้ในแนวเดียวกันใน พ.ศ.๒๔๕๔ ในบันทึก เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางเขนจังหวัดพระนคร พ.ศ.๒๔๕๔.. (ซึ่งที่ดินที่จะ ถูกเวนคืนเป็นของคณะมิสซังโรมันคาทอลิก) ว่า ตามข้อ ๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะ ฐานะวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในประเทศไทยตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ นั้น แสดงให้เห็นชัดว่า

^{๒๔}พระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนแลบริษัท ร.ศ.๑๓๐

มาตรา ๗ ห้างหุ้นส่วนอาทิบริษัททุก ๆ จำพวกอันได้จดทะเบียนแล้ว ท่านให้นับว่าเสมอเป็น บุคคลโดยนิติสมมุติในทางอรรถคดีในบุคคลอื่นหนึ่งต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนอาทิผู้ถือหุ้นส่วนทั้งหลายซึ่ง รวมเข้าในจำพวกนั้น ๆ

^{๒๕}ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ และบรรพ ๒ มีผลใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ.

วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกได้รับฐานะเป็นบุคคลก็เพื่อให้”มีอำนาจถือที่ดินสำหรับประโยชน์มิสซัง” ส่วนการกระทำนิติกรรมอย่างอื่นนอกจากนี้วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกหาได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลไม่ เพราะตามมาตรา ๖๙^{๒๓} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง^{๒๔}

ส่วนบทบัญญัติในข้อ ๗ และข้อ ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ ที่ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการชี้แจงว่า ผู้แทนมิสซังได้อ้างอิงว่าเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่มิสซังที่จะจัดตั้งโรงเรียนได้นั้น ข้อ ๗^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า “...บาทหลวงจะไปเที่ยวสอนศาสนาในประเทศสยามก็ได้ จะสร้างวัด ตึก แลโรงเรียนอยู่ก็ดี ปลุกโรงเรียนหนังสือเด็ก ๆ ก็ดี โรงเรียนคนไข้ก็ดี ในประเทศสยาม ก็ทำได้แต่ต้องประพฤติตามกฎหมายไทย” จะเห็นได้ว่า ข้อ ๗ ดังกล่าวเพียงแต่รับรองสิทธิของบาทหลวง(ฝรั่งเศส)^{๒๖} ที่จะสอนศาสนาหรือประกอบกิจกรรมอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอนศาสนาในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทย ซึ่งหมายความว่า ถ้าหากบาทหลวงซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา มิใช่มิสซังซึ่งเป็นนิติบุคคลมีความประสงค์จะ”ปลุกโรงเรียนหนังสือเด็ก”ในประเทศไทยก็ทำได้ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายไทยว่าด้วยการนั้น กล่าวคือ ถ้ากฎหมายไทยกำหนดว่าการจัดตั้งโรงเรียนจะต้องได้รับอนุญาตเสียก่อน โดยผู้ขออนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างไร บาทหลวงก็ต้องปฏิบัติตามนั้น ส่วนข้อ ๘^{๒๗} แห่ง

^{๒๓}ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๖๙ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ต้องตามบทบัญญัติทั้งปวงแห่งกฎหมายภายในขอบวัตถุประสงค์ของตน ดังมีกำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง

^{๒๔}บันทึกความเห็นเรื่องนี้ส่งพร้อมกับหนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ ๓๖๓๐/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๔๘๔ ถึงกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^{๒๕}พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๗ ตามความในข้อ ๓ แห่งหนังสือสัญญาลงวันที่ ๖ ฯ (๑๔) ๙ คำ ปีมะโรง อัฐศก จุลศักราช ๑๒๑๔ ตรงกับวันที่ ๑๕ สิงหาคม คริสต์ศักราช ๑๘๕๖ ในระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศสนั้น มีความว่า บาทหลวงจะไปเที่ยวสอนศาสนาในประเทศสยามก็ได้ จะสร้างวัด ตึก แลโรงเรียนอยู่ก็ดี ปลุกโรงเรียนหนังสือเด็ก ๆ ก็ดี โรงเรียนคนไข้ก็ดี ในประเทศสยาม ก็ทำได้ แต่ต้องประพฤติตามกฎหมายไทย

^{๒๖}ถึงแม้ว่าข้อ ๗ ดังกล่าวข้างต้นจะมีได้ระบุไว้ชัดเจนก็ตาม แต่ก็เท่าความถึงหนังสือสัญญาระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส นอกจากนี้ คำปรารภของพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็บัญญัติไว้อย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

“อีกประการหนึ่ง ตามความในข้อ ๓ ของหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีการค้าขายและการเดินเรือ ซึ่งได้ทำไว้ในระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ ๖ ฯ (๑๔) ๙ คำ ปีมะโรง อัฐศก จุลศักราช ๑๒๑๔ ตรงกับวันที่ ๑๕ สิงหาคม คริสต์ศักราช ๑๘๕๖ นั้น มีความว่า บาทหลวงฝรั่งเศสจะสร้างวัด ตึก แลโรงเรียนอยู่ก็ดี ปลุกโรงเรียนหนังสือเด็ก ๆ ก็ดี โรงเรียนคนไข้ก็ดี ในประเทศสยาม ก็ทำได้ แต่ต้องประพฤติตามกฎหมายไทย”

^{๒๗}พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตาม

พระราชบัญญัติดังกล่าวก็เพียงแค่ขยายความให้ชัดเจนขึ้นเท่านั้นว่า ที่ดินของมิสซังภายในสถานวัดบาทหลวงนั้น รัฐบาลไทยอนุญาตให้ใช้ทำประโยชน์อะไรได้บ้าง เช่น ใช้เป็นที่ป่าช้า ที่อยู่ของบาทหลวง และโรงเรียนเด็ก เป็นต้นการที่ข้อ ๘ อนุญาตให้ใช้ที่ดินของมิสซังปลูกสร้างโรงเรียนได้นั้นมิได้หมายความว่าข้อ ๘ บัญญัติให้มิสซังเป็นนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจที่จะขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนได้ด้วย เพราะเป็นคนละเรื่องกัน ดังจะเห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติรับรองสิทธิของบาทหลวงไว้ในข้อ ๗ ว่าจะ “ปลูกโรงสอนหนังสือเด็ก” ก็ทำได้ แต่ในขณะเดียวกันก็บัญญัติไว้ในข้อ ๓^{๒๖}ว่า ห้ามไม่ให้บาทหลวงซึ่งยังอยู่ในมิสซังถือครองที่ดินในนามของตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๘) จึงเห็นว่า มิสซังเป็นนิติบุคคลซึ่งมีสิทธิถือครองที่ดินเพื่อประโยชน์ของตนเองตามพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘ ได้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ไม่มีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้

อนึ่ง สำหรับโรงเรียนที่ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการได้ชี้แจงว่ามิสซังเคยได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของไปแล้วหลายโรงเรียน เห็นว่า ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตเมื่อใด กฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ฉบับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นต่างก็มีบทบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของอยู่ก่อนแล้วว่าให้ยังคงมีสิทธิเป็นเจ้าของโรงเรียนต่อไปได้^{๓๓}

กฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๘ สถานวัดบาทหลวงนั้นเป็นที่ตั้งอยู่ประจำแห่งหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลอนุญาตแล้ว มีที่เหล่านี้อยู่รวมอยู่ในจังหวัดนั้น คือ ที่วัด ที่ป่าช้า ที่อยู่ของบาทหลวง และมักมีที่โรงเรียนเด็กผู้ชายโรงเรียนเด็กผู้หญิงโรงเรียนเด็ก โรงเรียนศาสนา แลโรงพยาบาล

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๖}พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๘

ข้อ ๓ ในภายหน้า ห้ามไม่ให้บาทหลวงโรมันคาทอลิกผู้ซึ่งอยู่ในมิสซังถือที่ดินในชื่อของตนเองได้

^{๓๓}พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

มาตรา ๕๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูแห่งโรงเรียนราษฎร์อยู่แล้วในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้คงเป็นต่อไปได้ แต่ต้องขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดสามเดือนนับตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.๒๔๙๗

มาตรา ๖๑ ผู้ใดได้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู อยู่แล้วในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้คงมีสิทธิเป็นต่อไปได้ แต่เฉพาะครู ให้นำใบอนุญาตมาเปลี่ยนใหม่ โดยมีต้องเสียค่าธรรมเนียมภายในกำหนดสามเดือนนับแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕

มาตรา ๑๒๓ ให้โรงเรียนราษฎร์ที่จัดตั้งตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์เป็นโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้เป็นเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่หรือครู ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ เป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู แล้วแต่กรณี ตาม

๓) สำหรับปัญหาประการที่สามที่ว่า มิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศหรือมีลักษณะเป็นกิจการของต่างประเทศหรือไม่ นั้น เห็นว่า ปัญหานี้น่าจะสืบเนื่องมาจากความเห็นของคณะทำงานที่กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องนี้ ซึ่งเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ มาตรา ๑๙ วรรคสอง (๓) (๔) และ (๕)^{๓๔} ได้บัญญัติว่าผู้ถือหุ้นผู้เป็นหุ้นส่วน กรรมการ หรือสมาชิกของนิติบุคคลผู้ขอจัดตั้งโรงเรียน จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทย ซึ่งกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ฉบับก่อนมิได้มีข้อกำหนดในเรื่องนี้ไว้ ก็เพราะพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ มีเจตนารมณ์ที่จะป้องกันมิให้คนต่างด้าวหรือองค์กรของต่างประเทศเข้ามาลงทุนหรือมีอิทธิพลต่อการจัดการการศึกษาของชาติ คณะทำงานจึงได้ตั้งเป็นประเด็นข้อหาหรือไว้ว่า มิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศหรือมีลักษณะเป็นกิจการของต่างประเทศหรือไม่ โดยคณะทำงานฯได้ให้ความเห็นไว้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๔ นั้น อนุญาตให้มิสซังมีสิทธิถือครองที่ดินเท่านั้น มิได้ให้เข้ามาควบคุมระบบการศึกษาของชาติ และอาจตีความได้ว่ามิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศ ซึ่งได้ถือประโยชน์จากกฎหมายไทยเพื่อประโยชน์ของต่างประเทศ เพราะมิสซังมีการบังคับบัญชาปกครองมาจากสำนักวาติกัน โดยสำนักวาติกันแต่งตั้งอัครสมณทูตให้เป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของตนในประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๖ และได้แต่งตั้งมุขนายกซึ่งเป็นหัวหน้าเขตมิสซังต่างๆ ในประเทศไทย ดังนั้น คณะทำงาน ฯ จึงได้พิจารณาสถานภาพของมิสซังว่าเป็นองค์กรของต่างประเทศ^{๓๕}

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) เห็นว่า จากคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการและผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ พอจะสรุปความได้ว่า คำว่า “มิสซัง” นั้นมาจากคำว่า “Mission” โดยออกเสียงตามสำเนียงโปรตุเกส ซึ่งแต่เดิมหมายถึงคณะผู้สอนศาสนาที่พระสันตะปาปาส่งไปเผยแพร่คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ในประเทศหรือดินแดนนอกทวีปยุโรปที่ผู้นับถือคริสต์ศาสนายังเป็นชนกลุ่มน้อยอยู่ ต่อมาพระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.๑๒๔ ได้ใช้คำว่า “มิสซัง” นี้ในความหมายของ “วิกิริอาโต อาปอสตอลิกโก”^{๓๖} อันเป็นเขตการปกครองของคริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก ที่อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของ “วิกิริโอ อาปอสตอลิกโก” หรือมุขนายก ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากพระสันตะปาปาในนามของสำนักวาติกัน สำนักวาติกันมีฐานะเป็นรัฐฯ หนึ่ง ตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยได้แต่งตั้งสมณทูตของตนให้เป็นผู้แทนสำนักวาติกันในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย และประเทศต่างๆ ก็ได้แต่งตั้งเอกอัครราชทูตให้เป็นผู้แทนของตนสำหรับสำนักวาติกันเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงอาจจะถือได้ว่ามิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศหรือมีลักษณะเป็นกิจการของต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) มี

พระราชบัญญัตินี้

^{๓๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑)

^{๓๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๕)

^{๓๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

ความเห็นว่ ปัญหาที่ว่ามิสซังเป็นองค์กรของต่างประเทศหรือมีลักษณะเป็นกิจการของต่างประเทศหรือไม่นั้น น่าจะไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญในเรื่องนี้ เพราะได้วินิจฉัยไว้ในปัญหาประการที่สองแล้วว่า มิสซังไม่มีสิทธิขอรับอนุญาตจัดตั้งหรือรับโอนโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์
(นายอมร จันทรสมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๒๘